

วิภัตติ	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ปจมา	โค ลง สิ ปจมา. เอก ลง สิ ลบ สิ = โค อ.โค	คาโว ลง โย ปจมา. พหุ. แปลง โค เป็น คาว แปลง โย เป็น โอ=คาโว อ.โค ท.
ทุตติยา	คาวุ ลง อํ ทุตติยา. เอก. แปลง โค เป็น คาว ลง อํ คง อํ ไว้ = คาวุ คาวุ ลง อํ ทุตติยา. เอก แปลง โค เป็น คาวุ ลง อํ คง อํ ไว้ = คาวุ ซึ่งโค สู่โค ยั่งโค สิ้นโค ตลอดโค กะโค เฉพาะโค	คาโว ลง โย ทุตติยา. พหุ. แปลง โค เป็น คาว แปลง โย เป็น โอ =คาโว ซึ่งโค ท. สู่โค ท. ยั่งโค ท. สิ้นโค ท. ตลอดโค ท. กะโค ท. เฉพาะโค ท.
ตติยา	คาเวน ลง นา ตติยา. เอก. แปลง โค เป็น คาว แปลง นา เป็น เอน = คาเวน ด้วยโค โดยโค อันโค ตามโค เพราะโค มีโค ด้วยทั้งโค ข้างโค ทางโค	โคหิ ลง หิ ตติยา.พหุ. ลง หิ คง หิ ไว้ = โคหิ โคภิ ลง หิ ตติยา. พหุ. แปลง หิ เป็น ภิ= โคภิ คาเวหิ ลง หิ ตติยา. พหุ. แปลง โค เป็น คาว ลง หิ คง หิ ไว้ เอา อ เป็น เอ = คาเวหิ คาเวภิ ลง หิ ตติยา. พหุ. แปลง โค เป็น คาว แปลง หิ เป็น ภิ เอา อ เป็น เอ = คาเวภิ

วิภัติ	เอกวจนะ	พหุวจนะ
จตุตถิ	คาวสุส ลง ส จตุตถิ. เอก. แปลง โค เป็น คาว แปลง ส เป็น สส=คาวสุส แกโค เพื่อโค ต่อโค	คูนุ่ ลง น จตุตถิ. พหุ. เอา โอ ที่ โค เป็น อุ ลง น คง น ไว้ ซ้อน น หน้า น = คูนุ่ คาวาน่ ลง น จตุตถิ. พหุ. แปลง โค เป็น คาว ลง น คง น ไว้ ทีฆะ อ เป็น อา = คาวาน่ แกโค ท. เพื่อโค ท. ต่อโค ท.
ปัลลจมี	คาวสุมา ลง สุมา ปัลลจมี. เอก. แปลง โค เป็น คาว ลง สุมา คง สุมา=คาวสุมา คาวมหา ลง สุมา ปัลลจมี. เอก. แปลง โค เป็น คาว แปลง สุมา เป็น มหา = คาวมหา คาวา ลง สุมา ปัลลจมี. เอก. แปลง โค เป็น คาว แปลง สุมา เป็น อา = คาวา คาวสุมา คาวมหา คาวา แต่โค จากโค กว่าโค เหตุโค	โคหิ ลง หิ ปัลลจมี. พหุ. ลง หิ คง หิ ไว้ = โคหิ โคภิ ลง หิ ปัลลจมี. พหุ. แปลง หิ เป็น ภิ = โคภิ คาเวหิ ลง หิ ปัลลจมี. พหุ. แปลง โค เป็น คาว ลง หิ คง หิ ไว้ เอา อ เป็น เอ = คาเวหิ คาเวภิ ลง หิ ปัลลจมี. พหุ. แปลง โค เป็น คาว แปลง หิ เป็น ภิ เอา อ เป็น เอ = คาเวภิ โคหิ โคภิ คาเวหิ คาเวภิ แต่โค ท. จากโค ท. กว่าโค ท. เหตุโค ท.

วิภัติ	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ฉัญฉี	คาวสุส ลง ส ฉัญฉี. เอก. แปลง โค คาว แปลง ส เป็น สส = คาวสุส แห่งโค ของโค เมื่อโค	คูนัน ลง น ฉัญฉี. พหุ. เอา โ ที่ โค เป็น อ ลง น คง น ไว้ ซ้อน น หน้า น =คูนัน คาวาน ลง น ฉัญฉี. พหุ. แปลง โค เป็น คาว ลง น คง น ไว้ ทีฆะ อ เป็น อา = คาวาน คูนัน คาวาน แห่งโค ท. ของโค ท. เมื่อโค ท.
สัตตม	คาวสุมิ ลง สมิ สัตตม. เอก แปลง โค เป็น คาว ลง สมิ คง สมิ ไว้ = คาวสุมิ คาวมุหิ ลง สมิ สัตตม. เอก. แปลง โค เป็น คาว แปลง สมิ เป็น มหิ = คาวมุหิ คาเว ลง สมิ สัตตม. เอก. แปลง โค เป็น คาว แปลง สมิ เป็น เอ = คาเว คาวสุมิ คาวมุหิ คาเว ในโค ไกลโค ทีโค	โคสุ ลง สสุ สัตตม. พหุ. ลง สสุ คง สุ ไว้ = โคสุ คาเวสุ ลง สสุ สัตตม. พหุ. แปลง โค เป็น คาว ลง สสุ คง สสุ ไว้ เอา อ เป็น เอ = คาเวสุ โคสุ คาเวสุ ในโค ท. ไกลโค ท. ทีโค ท. ครันเมื่อโค ท. ในเพราะโค ท. เหนือโค ท. บนโค ท. ณ โค ท.

วิภัตติ	เอกวจนะ	พหุวจนะ
อาลปนะ	คาว ลง สิ อาลปน. เอก. แปลง โค เป็น คาว ลบ สิ = คาว แน่ะโค คู่ก่อนโค ข้าแต่โค	คาโว ลง โย อาลปน. พหุ. แปลง โค เป็น คาว แปลง โย เป็น โอ = คาโว แน่ะโค ท. คู่ก่อนโค ท. ข้าแต่โค ท.

โค (โค) สามัญ

ข้อควรรู้

โค (โค) ไม่นิยมว่า ตัวผู้ตัวเมีย ถ้าเป็นปุงลึงค์ แปลง โค เป็น โคณ (โคผู้) แจกแบบ ปุริส (บุรุษ) ถ้าเป็นอิตถीलึงค์ แปลงเป็น คาวี (แม่โค) แจกแบบ นารี (นาง)

แจก โคณ (โคผู้) คาวี (แม่โค)

วิภัตติ	เอก.	พหุ
ป.	โคณ คาวี	โคณา คาวีโย คาวี
ท.	โคณ คาวี คาวีย	โคณ คาวีโย
ต.	โคณน คาวียา	โคณนหิ โคณนภิ คาวีหิ คาวีภิ
จ.	โคณสุส โคณาย โคณตุถ คาวียา	โคณาน คาวีน

วิภัตติ	เอก.	พหู
ปญ.	โคณสุมา โคนมหา โคนา คาวียา	โคณหิ โคนณภิ คาวีหิ คาวีภิ
ฉ.	โคณสุส คาวียา	โคณานัน คาวีนัน
ส.	โคณสุมี โคนมหิ โคนเ คาวียา, คาวียัม	โคณesu คาวีสู
อา.	โคณ คาวี	โคณา คาวีโย คาวี

ทดสอบการแต่งประโยค

๑. อ.โค ท. เคี้ยวกินอยู่(ขาทนต์) ซึ่งหญ้า ท. (ติณ-นปุง)
ไถ่คอก ของโคผู้ ท. ตัวมีกำลัง (พลวนต์) ฯ
ตอบ. พลวนต์านัน (พลวตัม) โคนานัน วเช ติณานิ ขาทนต์าคาโว ฯ
๒. อ.ชาวนา ท. ผู้เฒ่าอยู่ (กสนนต์) ซึ่งนา ด้วยโค ท. ในเวลาเช้า ฯ
ตอบ. ปาโต คาเวหิ (คาเวภิ, โคหิ, โคนภิ) เขตตัม กสนนต์าคาสกา ฯ
๓. อ.ฝูง แห่งโค ท. ไถ่คอก แห่งแม่โคนม ตัวหนึ่ง
ตัวยืนแล้ว (จิต) ในท่ามกลาง (มชณ-นปุง) ของแม่โค ท. ตัวเข้าไป-
เสียดสีอยู่ (อุปนิมฺสนติ) ซึ่งโคตัวเนื่องด้วยกำลัง (พลิวท) ไถ่เรือน
ของชาวนา (กสก, กสิกร) ฯ
ตอบ. กสกสุส เคเห พลิวททำ อุปนิมฺสนตินัน คาวีนัน มชณเจ จิ
ตาย เอกาย (เอภิสฺสา) เณฺยยา วเช คุนฺน (คาวานัน) คโณ ฯ

ทดสอบการแปลบาลี

๑. อตฺตโน พลวนฺเตหิ โคหิ เขตฺตํ กสมานา กสกา ฯ

ตอบ. อ.ชานา ท. ผู้เฝ้าอยู่ ชิงนา ด้วยโค ท. ตัวมีกำลัง ของตน ฯ

๒. คาวีหิ จ เณฺหฺหิ จ สทฺธิ นทึ โอตฺรณฺตานิ (ข้ามลงอยู่)

คุณน์ คณํ ปวิสนฺโต เอโก โค ฯ

ตอบ. อ.โค ตัวหนึ่ง ตัวเข้าไปอยู่ สู่ฝูง แห่งโค ท. ตัวข้ามลงอยู่
สู่แม่น้ำ กับ ด้วยแม่โค ท. ด้วย ด้วยแม่โคนม ท. ด้วย ฯ

๓. อตฺตโน สกฺเขสุ คาโว ปโยเชนฺตา(เทียมอยู่) วาณิชา ฯ

ตอบ. อ.พ่อค้า ท. ผู้เทียมอยู่ ชิงโค ท. ที่เกี่ยวน ท. ของตน ฯ

อ.ฝูง แห่งโคถึก ท. (พลีพท-ปung) มีร้อยห้าเป็นประมาณ
(ปลุจสต) ตัวนอนแล้ว (นิปนฺน) ไก่คอก แห่งแม่โค ท. ตัวประหาร
อยู่ (ปหรนฺตี) ชิงโคผู้ ท. ตัวยืนแล้ว (จิต) ไก่แม่โคนม ตัวหนึ่ง
ในเรือน ของตน

๑. แจก โคน, คาวี มาดู

๒. อ.เท้า แห่งโคผู้ ท. ผู้เที่ยวไปอยู่ (จรนฺต) เพื่อห้ำ ท. (ติณ-
นปung) ในนา ของชานา คนหนึ่ง ผู้มีบุญ กว่าช่างไม้ ท. ผู้
เลื่อมใสแล้ว (ปสนฺน) ในพระศาสดา ของมารดา ของตน ฯ

๓. อ.ฝูง แห่งโคตัวเมีย ท. ตัวคู่ร้าย ต่อภิกษุหนุ่มและสามเณร
ท.(ทหรสามเณร-ปung) ผู้อยู่อยู่ (วสนฺต) ในป่า ไก่อาศรม ของ
ดาบส ผู้เห็นอยู่ (ปสุสนฺต) ชิงกรรม ท. ของสัตว์โลก (ปชา) ฯ